

תנו שנאמר גם כי יתנו כו' כי לולי זאת היו מתעבדין בין האומות ונשכח זכרם. ומלינו שהגביהם דברו עתיד בלשון עבר. וזו כוונת הכ' בחזקוק אלוה מתימן יבא ר"ל מבני עשו. וקדוש מהר פארן הוא ישמעאל. כסה שמים הודו על הר סיני. ותהלתו מלחה הארץ ר"ל פי"ז שפלה בין האומות עם החורה ככ"מ שגלו ישראל יכולים לקיים את החורה ולספר תהלות ה'. וזהו ותהלתו מלחה הארץ. עוד באופן אחר נראה לפרש הילקוט הא"ל ונדקדק מקודם לפי פירש"י שפיר' אף חובב עמים במה שהגלה את ישראל לבין האומות ופ"ז איכא למידק היחקן לומר אב המכה את בנו בשבט שהוא מחבב השבט ומקרא מלא הוא הוי אשור שבט אבי, וכמוהו כל האומות הרודים ישראל שבטו של הקב"ה. עוד קשה מלת והם מיותר לפי פירש"י גם תיבת לרגליך אינו מובן לפירש"י. אך בשל"ה כ' עוד טעם שפלה בין האומות והוא בכדי שיוכלו גרים להכנס תחת כנפי השכינה פ"י רשם התורה שהי' ביניהם בשעת נתינתה והגה לפי טעם זה יקשה שיהי' כוונת הקב"ה בשביל כך אשר היא ריעותא לישראל הלא אמרו חז"ל קשים גרים לישראל כספחת. וכ' החוס' לפי שהם מתעבדים עם ישראל וגורמים סילוק השכינה שאין השכינה שורה אלא על משפחות מיוחדות שבישראל. עיין חוס' קדושין ויבמות. וע"כ לריבין אלו לומר כטעם הא' שיוכלו לקיים התורה בגלות בין האומות והיא לטובת ישראל. ומשום זה הוכרח לסבב התורה בין האומות ועי"ז ממילא יוכלו להתגייר אף שהיא ריעותא לישראל כיון שיעקר הכוונה לאו מש"ה הוי אלא לטובתם ויאלה הפסדן בשכרן. וזו כוונת הילקוט לפי שכ' מקודם ה' מסיני בא כו' מהר פארן וקשה הלא זה ריעותא לישראל פ"י הגרים שקשים כספחת לז"א אף פי' חימה שאחם מעלים היא גורמת שמחבב האומות שיוכלו להתגייר מהם. כי כל כוונתך ה' שיהיו כל קדושי בידך רז"ל שיוכלו ישראל לקיים התורה. והם תוכו לרגליך פי' האומות תווכו ומתמלעין להתגייר מהם בשביל שהיית ביניהם זכו לכך שיוכלו מהם להתגייר אבל לא שיהי' כוונת הקב"ה בשביל כך לחבב גירי האומות אחר שיבא מזה לישראל ריעותא וישראל עצמם גרמו לזה בשביל החמה שהם מעלים כי לולי שיחטאו לא היו גולים ולא ה' מהאורך לסבב ביניהם עם התורה ואז לא היו זוכים להתגייר ופיר' הוא שבה הקב"ה וכמו שפירש"י ז"ל והוא כפתור ופרח: וסיום התורה ר"ל לפי הטעם שפירשתי בדרוש הקודם שהתחילה התורה מבראשית בשביל שבר ועושה להודיע שנברא העולם בעשרה מאמרות דהנה החוס' הקשו בר"ה האומר סלע זו לזדקת כו' ה"ז ל"ג והא' חקן אל תהיו כעבדים כו' ותירוש בא"ה הוא דחוק וכבר דברו מזה הר"י

טרארי בדרשותיו כס' אמרי ספר ויש מתרלים דלדקא היא כמעשר ומוחר. ע"מ לק"ס ודחו זה מדהקשו בפסחים מההוא דסלע לזדקת על בדיקת. חמץ וכס"ג לאו מזה הוא ומאי קושית לזדקת שאני יע"ש ותי' כר"ן הוא מרווח ופוא דהאי דלכות משנת חסידים הוא אבל באמת אמרינן לעולם יעסוק אדם בתורה וכמלות אפילו ש"ל כו' יע"ש. ועס"ז יקושרו בדרך פשוט דכבר אמרו דהתחילה התורה מבראשית בשביל שבר ועושה וקשה הא' חקן אל תהיו כעבדים כו' לז"א לעיני כל ישראל שפיר התחילה התורה מבראשית כי פיר עליה המה מופטים ואין כלם חסידים ואמנם אפילו עבד בשביל שבר ל"ג יקרא: עוד באופן אחר לעיני כל ישראל פירש"י זו שצירח הלוחות והנה איתא במס' שבת שלמד משה ק"ו מספח שהיא מזה אחת ואמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו כל התורה כלה וכל ישראל מומרינן פאכ"כ וכתבו החוס' אין זה ק"ו גמול דב"ה לו להחזירם בתשובה והחוס' לא תיראו מאומה קקושייתם וכוונתם דאם היה ק"ו גמול אין זה מדעתו יע"ש. ובאמת גם הדבר חמום מה שאחז"ל שאין לך פקידה שאין בו מעון העגל שנאמר וביום פקדי כו' ולמה לא הועילה התשובה אשר אין דבר עומד בפני' וזדונות נעשים זכויות והג"ל בזה עס"י מה שפי' כס' בפרשת בראשית במה שדרשו ז"ל בראשית ברא אלקים בתחילתו בראשית לברוא במה"ד ראה כו'. והקם' בתחלה מאי סבר ובסוף מאי קסבר ופי' דהעלויים שאין להם יאה"ר נבראים רק במה"ד לכך סמך אלקים לשמים אבל התחתונים שיש להם יאה"ר נבראים בשיתוף רחמים לכך סמכו אלקים לארץ יע"ש והנה איתא בש"ס ובמדרש שבשעה שאלמו ישראל נעשה ונשמע נעקר יאה"ר מלבם. ולא מלינו להם חטא אחר כך. וזאת העגל ולהכי לא הועיל להם התשובה אחר שדונו כעלויים שלא ה' להם ג"כ יאה"ר. והתשובה הוא רק עס"י מהד"ר כמשאחז"ל שאלו לחכמה כו' ואף שאחז"ל לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא להורות תשובה. אבל מ"מ לא הועיל כ"כ שימחק החטא לגמרי כמו בשאר עבירות וז"י וביום פקדי וספרתי ולהכי ג"כ שיבר הלוחות כי סבר שלא יבסר לגמרי בתשובה. וז"י לעיני כל ישראל זו שצירח הלוחות ק"ו מספח וקשה קושית חוס' שהי' לו להחזירם בתשובה. וע"כ שדונו במה"ד כעלויים וזו בראשית ברא אלקים את השמים וסמך אלקים לשמים להורות שהעלויים נבראו במה"ד:

ע"ן יבואר הסמיכות באופן אחר עס"י דאיתא בספרי שני כתובים המכחישים זא"ז כו' כינר כתוב א' אומר מן השמים השמיטך את קולו וכ' א' אומר וירד ה' על הר סיני בא. הכתוב השלישי והכריע. אחס ראיתם כי מן השמים מלמד שהרכין הקב"ה כו' והקשו הא' גם הם השלישי הוא קוטר לס' דוירד כו' ומאי כוחי